

Posvátná kongregace obřadů

O hudbě v posvátné liturgii

(Instrukce *Musicam sacram*)

Úvod

- I. Některé všeobecné směrnice
- II. Účastníci liturgických obřadů
- III. Zpěv při mši svaté
- IV. Zpívání církevních hodinek
- V. Církevní hudba při udělování svátostí a svátostin, při zvláštních úkonech liturgického roku, při bohoslužbě slova a při pobožnostech
- VI. Jazyk, užívaný při zpívaných liturgických úkonech. Uchování pokladu církevní hudby
- VII. O nápěvech pro texty v národním jazyku
- VIII. Církevní hudba nástrojová
- IX. Komise, které mají řídit pěstování církevní hudby

Úvod

1. Posvátný 2. vatikánský všeobecný sněm uvažoval pozorně o posvátné hudbě v její souvislosti s liturgickou reformou. Objasnil její úkol při bohoslužbách, vyslovil v této věci mnoho zásad a předpisů v konstituci "O posvátné liturgii" a věnoval jí v této konstituci celou kapitolu.
2. Co posvátný sněm ustanovil, uskutečňuje se už v započaté liturgické obnově. Ale z nových předpisů, které se týkají uspořádání posvátných obřadů a činné účasti věřících, se vynořily některé otázky o úkolu církevní hudby. Zdá se, že se musejí řešit, aby některé zásady konstituce "O posvátné liturgii" byly jasnější.
3. Proto Rada, ustanovená k provádění konstituce "O posvátné liturgii", uvážila důkladně z příkazu papeže tyto otázky a sepsala tuto instrukci. Ta ovšem neshrnuje celé zákonodárství o církevní hudbě, ale stanoví jenom hlavní směrnice, které se zdají v této době zvlášť potřebné. Tvoří jakoby pokračování a doplněk dřívější instrukce této posvátné kongregace, která byla připravena a uveřejněna touž Radou 26. září 1964 a která se týká správného provádění konstituce "O posvátné liturgii".
4. Můžeme doufat, že duchovní správcové, hudební umělci i věřící ochotně přijmou tyto směrnice a budou svorně usilovat o dosažení pravého cíle církevní hudby. Tímto cílem je "oslava Boží a posvěcení věřících" ([SC 112](#))
 - a) Církevní hudbou se nazývá ta, která je vytvořena pro bohoslužbu a má posvátnou a krásnou formu ([Motu proprio 2](#))
 - b) Pod pojem církevní hudby zahrnujeme: gregoriánský chorál, starou i moderní církevní polyfonii různých druhů, církevní hudbu pro varhany a pro jiné přípustné nástroje a lidový duchovní zpěv liturgický i mimoliturgický (Sr. Posv. kongr. obřadů, instrukce o církevní hudbě a o posvátné liturgii (3. září 1958), č. 14: AAS (1958), 633.)

Některé všeobecné směrnice

5. Liturgický úkon má vznešenější formu, když jej zpívá i duchovenstvo kteréhokoli stupně ve své funkci i lid, který se úkonu účastní ([SC 113](#)) Neboť touto formou se stává modlitba výraznější a zřejměji se zjevuje tajemství posvátné liturgie a její vlastní hierarchický a společenský ráz. Jednotou hlasů se dosahuje hlubší jednoty srdcí, leskem posvátných obřadů se mysl snadněji povznáší k nebeským věcem a celá liturgická slavnost je skvělejším předobrazem oné liturgie, která se koná ve svatém městě Jeruzalémě.
Z těchto důvodů ať se duchovní správci pilně snaží dospět k slavení liturgie tímto způsobem. Ano, ať přenesou rozdělení zpívaných funkcí a úloh přiměřeně také do jiných obřadů, konaných jinak s lidem beze zpěvu. Zejména ať dbají na to, aby byli po ruce nutní a vhodní přísluhující a aby se podporovala činná účast lidu.
Každému liturgickému úkonu ať pod vedením duchovního správce předchází svorná účinná příprava všech zúčastněných, ať jde o přípravu obřadu nebo o přípravu pastorační či hudební.
6. Ale správné uspořádání liturgického úkonu si žádá nejen náležité rozdělení a provedení úkolů, při němž každý, jak jejich vykonavatel, tak i jednotlivý věřící, když zastává svůj úkol, koná jen to a všechno to, co mu přísluší z povahy věci a podle liturgických směrnic ([SC 28](#)). Žádá si také, aby byly poctivě zachovány smysl a vlastní povaha každé části a každého zpěvu. Aby se toho dosáhlo, je především záhodno to, co samo sebou vyžaduje zpěv, opravdu zpívat, avšak takovým druhem a takovou formou, jakou si žádá ráz věci.
7. Mezi plně slavnostní formou liturgických úkonů, při níž se skutečně zpívá všechno, co se má zpívat, a formou nejjednodušší, při které se vůbec nezpívá, může být mnoho stupňů podle toho, zda se zpěvu ponechává větší nebo menší místo. Ale při výběru částí, které se mají zpívat, ať se začne s těmi, které jsou svou podstatou důležitější, a to zejména s těmi, které má zpívat kněz nebo přísluhující a na které lid odpovídá nebo které má zpívat kněz společně s lidem. Postupně ať se přidává ostatní, co je vlastní jen lidu nebo jen schole cantorum.
8. Kdykoli je možnost výběru osob k zpívanému liturgickému úkonu, je prospěšnější, když se dá přednost těm, o kterých se ví, že ve zpěvu víc vynikají. To platí zvláště tehdy, když jde o úkony slavnostnější nebo takové, které jsou pěvecky náročnější nebo se mají vysílat rozhlasem nebo televizí (Posv. kongr. obřadů, instrukce o církevní hudbě a o posvátné liturgii (3. září 1958), č. 95: AAS 50 (1958), 656 - 657.)
Jestliže není možnost takového výběru a kněz nebo přísluhující nemá způsobilý hlas k patřičnému zpěvu, může tu neb onu obtížnější část z toho, co mu přináleží, přednést beze zpěvu a zvýšeným hlasem ji zřetelně odrecitovat. Ať se to však neděje jenom z pohodlí kněze nebo přísluhujícího.
9. Při výběru druhu církevní hudby jak pro pěvecký sbor, tak pro lid ať se přihlíží ke schopnostem těch, kdo mají zpívat. Církev nevyklučuje žádný druh církevní hudby z liturgických úkonů, jen když odpovídá duchu dotyčného liturgického úkonu a povaze jednotlivých částí ([SC 116](#)) a když nebrání povinné činné účasti lidu ([SC. 28](#)).
10. Aby však činná účast věřících byla ochotnější a plodnější, je vhodné, aby se formy obřadů i stupeň samotné účasti, pokud možno, přiměřeně měnily podle slavnostnosti dní a podle shromáždění.
11. Je nutno mít na zřeteli, že opravdová slavnostnost liturgického úkonu nezávisí tolik na honosné formě zpěvu a na velkolepé obřadnosti, jako spíše na důstojném a zbožném

vykonávání obřadů. Při tom ať se bere v úvahu celistvost příslušného liturgického úkonu čili provedení všech jeho částí podle jejich vlastní povahy. Honosnější forma zpěvu a velkolepější obřadnost jsou sice někdy žádoucí tam, kde jsou možnosti k jejich náležitému provedení. Avšak bylo by proti opravdové slavnostnosti liturgického úkonu, kdyby taková forma vedla k vynechání, pozměnění nebo k nenáležitému provedení některé jeho složky.

12. Pouze Apoštolskému stolci přináležejí stanovit platné obecné zásady, které jsou základem církevní hudby podle zděděných směrnic, ale hlavně podle konstituce "O posvátné liturgii". Úprava ve stanovených mezích však přísluší příslušným územním biskupským sborům, zákonitě ustanoveným, a rovněž biskupovi ([SC 22](#)).

Účastníci liturgických obřadů

13. Liturgické úkony jsou slavnosti církve čili svatého lidu, sjednoceného a uspořádaného pod vedením biskupa nebo kněze ([SC 26](#); a [41 – 42](#) a *Lumen gentium*, 28) V nich zaujímají zvláštní místo přijetí svatého svěcení kněz a jeho přísluhující; svou funkcí pak ministranti, lektori, komentátoři a členové scholy cantorum ([SC 29](#))
14. Kněz jako zástupce Krista předsedá shromážděné obci. Modlitby, které sám jasným hlasem zpívá nebo říká, pronáší jménem celého svatého lidu a všech kolem stojících ([SC 33](#)) a všichni jim mají zbožně naslouchat.
15. Věřící splní svůj liturgický úkol, když se ho účastní plně, uvědoměle a činně, jak to žádá povaha samé liturgie a jak k tomu má křesťanský lid pro přijatý křest právo a povinnost ([SC 14](#))
Tato účast
 - a) musí být především vnitřní; věřící ať svými myšlenkami sledují to, co pronášejí nebo co slyší, a ať spolupracují s Boží milostí ([SC 11](#))
 - b) má být také vnější, to jest, má prozrazovat vnitřní účast gesty a postojem těla, aklamacemi, odpověďmi a zpěvem ([SC 30](#))
Věřící ať jsou také poučováni, aby naslouchali tomu, co zpívá duchovenstvo nebo zpěváci, a aby se snažili povznášet mysl k Bohu vnitřní účastí.
16. Nic nemůže být při posvátných obřadech slavnostnější nebo krásnější, než když celá obec vyjadřuje svou víru a zbožnost zpěvem. Proto ať se pilně podporuje činná účast všeho lidu, která by se projevovala zpěvem, a to tímto způsobem:
 - a) Především ať lid porozumí aklamacím a odpovědím na pozdravy kněží a přísluhujících i na prosby v litaniích. Kromě toho také antifonám a žalmům, a právě tak vloženým veršům či opakovaným odpovědím, i hymnům a chvalozpěvům ([SC 30](#)).
 - b) Uzpůsobenou katechezí a cvičením ať je lid veden postupně k čím dál větší, ano k plné účasti na tom, co mu přináležejí.
 - c) Přesto některé zpěvy lidu budou moci být svěřeny také pěveckému sboru, zvláště tenkrát, když věřící ještě nejsou dostatečně poučeni nebo když se použije hudebních skladeb pro více hlasů. Lid však nesmí být vyloučen z jiných částí, které se týkají jeho. Neschvalujeme však zvyk svěřovat jenom pěveckému sboru zpívání celého "propria" a celého "ordinaria", takže lid je úplně vyloučen z účasti na zpěvu.
17. V určitou chvíli ať se také zachová posvátné ticho ([SC 30](#)). To nejen nesmí učinit z věřících jakoby cizince nebo němé diváky liturgického úkonu, ale má být prostředkem, aby byli těsněji zapojeni do tajemství, které se slaví. K tomu přispějí vnitřní dispozice, vyvolané vyslechnutým Božím slovem, přednesenými zpěvy a modlitbami a duchovním spojením s knězem, který přednáší své části.

18. Mezi věřícími mají být se zvláštní péčí vyučováni církevnímu zpěvu členové laických řeholních společností, aby mohli účinněji podporovat a povzbuzovat účast lidu (Inter oecumenici č. 19 a 59:)) Výchova celého lidu ke zpěvu ať se děje bedlivě a trpělivě, současně s výchovou liturgickou, podle věku věřících, podle jejich stavu, podle jejich způsobu života a stupně náboženské vyspělosti, a to již od prvních let vyučování na základních školách ([SC 19](#))
19. Zvláštní zmínku zaslouží pro svou liturgickou službu chór neboli chrámový sbor a schola cantorum.
Jeho úkol nabyl podle předpisů posvátného sněmu o liturgické obnově také větší důležitosti a závažnosti. Jemu totiž náleží pečovat o patřičné provedení částí, jemu vlastních, podle různých druhů zpěvu, a podporovat činnou účast věřících na zpěvu.
Proto:
a) Chrámové sbory a scholy cantorum ať existují a ať jsou pilně podporovány hlavně při katedrálách a jiných větších kostelích i v seminářích a řeholních studijních domech.
b) Stejně scholy, třeba i malé, ať se zřídí vhodným způsobem i při menších kostelích.
20. Chrámové sbory, které existují v bazilikách, v katedrálách, v kláštorech a jiných větších kostelích, dobyly si během věků velkého uznání za to, že střežily a zvelebovaly nedocenitelný poklad hudební. Ať jsou zachovány pro posvátné úkony slavnostnějšího rázu podle vlastních zděděných směrnic, zrevidovaných a schválených ordinářem.
Přesto ať pečují magistři těchto sborů a duchovní správcové, aby se lid vždycky přidružil k zpěvu, aspoň u snadnějších částí, které mu přísluší.
21. Hlavně tam, kde není možno zřídit ani malou scholu, ať je postaráno, aby tam byl nejméně jeden zpěvák nebo dva, řádně vycvičený, který by lidu předzpěvoval aspoň jednodušší nápěvy částí, kterých se má lid účastnit, a vhodně věřící vedl a byl jim oporou.
Je prospěšné, aby byl takový zpěvák i v kostele, který má svou scholu, pro takové úkony, kterých se schola nemůže zúčastnit, a přesto se sluší, aby se konaly s jistou slavnostností, a tedy se zpěvem.
22. Podle osvědčených mravů národů a podle jiných okolností může se schola cantorum skládat buď jenom z mužů a chlapců nebo jen z mužů nebo jen z chlapců, nebo z mužů i žen, a dokonce, kde není jiných možností, jenom z žen.
23. Schola cantorum má být s ohledem na zařízení toho kterého kostela umístěna tak:
a) aby byla jasně viditelná její povaha, že totiž je částí shromážděné obce věřících a že vykonává zvláštní úkol;
b) aby byla usnadněna její liturgická služba (Inter oecumenici 97)
c) aby všichni její členové měli snadnou možnost plné účasti na mši svaté, to jest i na svatém přijímání. Kdykoli má schola mezi sebou také ženy, ať je umístěna mimo kněžiště.
24. Kromě hudební výchovy ať mají členové scholy také vhodnou výchovu liturgickou a duchovní. Náležitě provádění jejich liturgického úkolu nemá totiž být jen ozdobou posvátného úkonu a krásným vzorem pro věřící, ale mají z něho mít duchovní užitek i samotní členové scholy.
25. Aby se snáze dosáhlo této výchovy jak odborné tak duchovní, ať k tomu spolupůsobí diecézní, národní i mezinárodní organizace pro církevní hudbu, zejména ty, které byly schváleny a mnohokrát doporučovány Svatým stolcem.
26. Kněz, přísluhující nebo ministranti, lektor a členové scholy, rovněž i komentátor, ať přednášejí části jim přidělené tak srozumitelně a dobře, aby usnadnili a přímo vyvolali příslušnou odpověď lidu, kde to obřad vyžaduje. Je prospěšné, aby kněz i přísluhující

kteréhokoli stupně připojili svůj hlas k hlasu celé obce věřících v těch zpěvech, které patří lidu (Inter oecumenici č. 48b)

Zpěv při mši svaté

27. Při slavení Eucharistie s lidem, zejména o nedělích a svátcích, se má dávat, nakolik je to možné, přednost formě mše zpívané, i vícekrát téhož dne.
28. Ať se podrží rozlišování mezi mší slavnou, zpívanou a čtenou, které bylo potvrzeno instrukcí z r. 1958 (čl. 3), podle zděděných a platných liturgických zákonů. Přece však určujeme pro mši zpívanou stupně podle možností té které obce věřících, aby tak bylo snadnější dodávat mši svaté zpěvem větší slavnostnost. Tyto stupně však mají být upraveny, aby prvního mohlo být použito i samostatně, kdežto druhého a třetího stupně, ať už úplně nebo částečně, nikdy ne bez prvního stupně. Tak mají být věřící stále vedeni k plné účasti na zpěvu.
29. **K prvnímu stupni patří:**
- a) **ve vstupních obřadech:**
modlitba
 - b) **v bohoslužbě slova:**
aklamace k evangeliu
 - c) **v bohoslužbě oběti:**
modlitba nad obětními dary
Preface s dialogem a Sanctus
zvolání kněze: "Tajemství víry" a aklamace lidu (*tato aklamace není uvedena v originálu instrukce "Musicam sacram", protože byla zavedena až v novém misálu podle "Instructio generalis" ze dne 3. 4. 1969 s platností od 1. neděle adventní 1969. Svým smyslem patří do I. stupně.*)
závěrečná doxologie kánonu
modlitba Páně s předchozí výzvou a s embolismem
"pokoj Páně"
modlitba po přijímání
propouštěcí formule.
30. **K druhému stupni patří:**
- a) Kyrie, Gloria a Agnus Dei
 - b) Credo
 - c) modlitba věřících.
31. **K třetímu stupni patří:**
- a) zpěvy k průvodu vstupnímu a k přijímání
 - b) zpěv po čtení nebo epištole
 - c) aleluja před evangeliem
 - d) zpěv k obětování
 - e) čtení Písma svatého, leda by se zdálo vhodnější přednést je beze zpěvu.
32. Zákonitý zvyk některých krajů, tu a tam potvrzený, nahrazovat zpěvy ke vstupu, k obětování a k přijímání, které jsou v Graduálu, jinými zpěvy, může být podle úsudku příslušné územní autority zachován. Jenom ať se takové zpěvy shodují s příslušnou částí mše svaté, se svátkem nebo liturgickým obdobím. Tatáž územní autorita musí schválit texty těchto zpěvů.

33. Je prospěšné, aby obec věřících měla, pokud možno, účast i na zpívání "propria", zejména prostřednictvím lehčích odpovědí nebo jiných vhodných zpěvů. Mezi zpěvy "propria" má zvláštní význam zpěv následující po čtení ve formě graduále nebo responsoriálního žalmu. Svou povahou je to součást bohoslužby slova. Proto při jeho přednášení mají všichni sedět a naslouchat, ano, pokud možno, přidat se k němu.
34. Jestliže se zpěvy, kterým se říká "mešní ordinarium", zpívají mnohohlasně, může je provést podle obvyklých směrnic pěvecký sbor buď bez doprovodu nebo s nástrojovým doprovodem. Ale lid nesmí být úplně vyloučen z účasti na zpěvu. V jiných případech mohou být zpěvy mešního ordinaria rozděleny mezi scholu cantorum a lid nebo také mezi dvě strany samotného lidu. To lze provádět tak, že se zpívají střídavě verše, anebo jiným způsobem, který by zahrnoval rozsáhlejší části příslušného textu. V těchto případech je nutno mít na zřeteli toto: Protože "Věřím" je vyznání víry, je lépe, aby je zpívali všichni, anebo takovým způsobem, jaký dovoluje přiměřenou účast lidu. Podobně je lépe, aby "Svatý" jako závěrečnou aklamaci po prefaci obvykle zpívala celá obec spolu s knězem. "Beránku Boží" se může opakovat tolikrát, kolikrát je potřebí, zvláště při koncelebraci, když doprovází lámání chleba. Je vhodné, aby se lid zúčastnil tohoto zpěvu aspoň konečnou invokací.
35. Modlitbu Páně přednáší lid společně s knězem (Inter oecumenici 48g). Je-li zpívána latinsky, ať se užije nápěvů již zákonitě existujících. Je-li zpívána v řeči lidové, musí nápěvy schválit příslušná územní autorita.
36. Nic nebrání, aby při čtených mších byla některá část "propria" nebo "ordinaria" zpívána. Dokonce se může někdy přednést i některý jiný zpěv na začátku, k obětování a k přijímání, a rovněž i na konci mše. Přesto však nestačí, aby byl tento zpěv "eucharistický", ale je třeba, aby se shodoval s příslušnou částí mše, se svátkem nebo s liturgickým obdobím.

IV. Zpívání církevních hodin

37. Jestliže se církevní hodinky zpívají, vyhovuje to více povaze této modlitby, je to výrazem větší slavnostnosti a hlubšího sjednocení srdcí k Božím chválám. Proto se podle přání vysloveného v konstituci "[O posvátné liturgii čl. 99](#): snažně doporučuje zpěv církevních hodin těm, kdo se je modlí v chóru nebo společně. Je prospěšné, aby aspoň o svátcích a o nedělích zpívali aspoň některou část církevních hodin, a to především hlavní modlitby, tj. chvály a nešpory. Sluší se, aby také jiní klerici, kteří žijí společně za účelem studií nebo se scházejí k duchovním cvičením nebo jiným schůzím, vhodně je posvětili zpěvem některých částí církevních hodin.
38. Při zachování platných právních předpisů i zvláštních indultů se může při zpívání církevních hodin u těch, kdo jsou vázáni chórem, použít zásady "odstupňované" slavnostnosti. Takže části, které jsou svou povahou přímo jako určeny pro zpěv, jako dialogy, hymny, veršiky a chvalozpěvy, se odzpívají, kdežto ostatní se recitují.
39. Věřící ať jsou vyzýváni a v náležitě katechezi poučováni, aby se modlili o nedělích a svátcích společně některé části církevních hodin, zejména však nešpory nebo podle místních zvyklostí i jiné hodinky. Všeobecně pak ať jsou věřící, zejména vzdělanější, vhodně vychováváni k tomu, aby užívali ve svých modlitbách žalmů a aby jim rozuměli v křesťanském smyslu. Tak mají být postupně přiváděni k tomu, aby si více oblíbili veřejnou modlitbu církve a účast na ní.

40. Tato výuka ať se zvláštním způsobem poskytuje členům společností pěstujících evangelní rady, aby odtud čerpali větší bohatství pro svůj duchovní život. Je vhodné, aby hlavní hodinky také, pokud možno, zpívali, aby měli plnější účast na veřejné modlitbě církve.
41. Ve smyslu předpisu konstituce "O posvátné liturgii" a podle staleté tradice latinského obřadu mají klerici zachovávat při církevních hodinkách v chóru jazyk latinský ([SC 101](#), §1)
Avšak tatáž konstituce "O posvátné liturgii" ([SC 101](#), § 2 – 3) počítá i s užíváním národního jazyka v církevních hodinkách, a to jak u věřících tak u řeholnic a členů jiných společností, zachovávajících evangelní rady, kteří nejsou kleriky. Proto ať se vhodně pečuje o složení přiměřených nápěvů, kterých by se užívalo pro zpívání církevních hodin v národním jazyku.

V. Církevní hudba při udělování svátostí a svátostin, při zvláštních úkonech liturgického roku, při bohoslužbě slova a při pobožnostech

42. Posvátný sněm prohlásil zásadu: kdykoli obřady vyžadují - každý ovšem podle své povahy - aby se konaly společně s četnou a činnou účastí věřících, ať se dá tomuto způsobu přednost před slavením obřadů jednotlivcem a jakoby soukromě ([SC 27](#)) Z toho nutně vyplývá, že se má přikládat velká důležitost zpěvu, protože vhodněji vyjadřuje "církevní" hledisko slavnosti.
43. Některé slavnostní udělování svátostí a svátostin, které je zvlášť důležité v životě celé farní obce, jako je biřmování, kněžské svěcení, oddavky, svěcení kostela nebo oltáře, pohřby atd., se má konat, pokud možno, se zpěvem. Slavnostnost obřadu má tak přispívat k větší účinnosti pastorační. Přesto je třeba pečlivě se vystříhat, aby se pro zdánlivou slavnostnost nevněslo do obřadů nic čistě světského nebo méně vhodného pro bohoslužbu. To se týká zejména svatebních obřadů.
44. Rovněž ať se zpestří zpěvem obřady, které mají během liturgického roku v liturgii zvláštní význam. Zcela zvláštní slavnostnost zaslouží posvátné obřady Svatého týdne, které slavením velikonočního tajemství vedou věřící takřka k samotnému středu liturgického roku a vůbec celé liturgie.
45. Také pro liturgii svátostí a svátostin i pro jiné zvláštní úkony liturgického roku ať se pečuje o složení vhodných nápěvů, které by umožňovaly slavnostnější formu i v jazyce národním, podle předpisů příslušné autority a podle možností jednotlivých obcí věřících.
46. Církevní hudba má velký význam pro živení zbožnosti věřících také při bohoslužbě slova a při různých pobožnostech.
Při konání bohoslužby slova (Inter oecumenici 37 – 39) ať je příkladem bohoslužba slova ve mši svaté (Inter oecumenici 37) Ale při všech pobožnostech budou velmi užitečné zvláště žalmy, církevní hudební díla, vzata z pokladu starého i nového, lidové náboženské písně i hra na varhany nebo jiné vhodné nástroje.
Kromě toho se mohou při těchto pobožnostech, zejména při bohoslužbě slova, velmi dobře připustit i některá hudební díla, která už nemají uplatnění v liturgii, ale přece mohou vzbuzovat ducha zbožnosti a podporovat rozjímání posvátných tajemství (Sr. níže [č. 53](#)).

VI. Jazyk užívaný při zpívaných liturgických úkonech. Uchování pokladu církevní hudby

47. Podle konstituce "O posvátné liturgii" "užívání latinského jazyka ať je zachováno v latinských ritech; právo partikulární v té věci zůstává nedotčeno" ([SC č. 36 § 1](#)) Přesto však může být nezřídka velmi užitečné užívat pro přítomný lid jazyka národního ([SC 36 § 2](#)) "Je věcí příslušné územní autority rozhodovat o tom, zda a v jakém rozsahu užívat národního jazyka, a to usnesením, které schválí nebo potvrdí Apoštolský stolec" ([SC 36 § 3](#))
Zachovávají-li se přesně tyto směrnice, ať se vhodně používá přiměřené formy účasti podle možností té které obce věřících.
Ať se duchovní správce postarají, aby věřící dovedli recitovat nebo zpívat části mešního řádu, pro ně určené, také latinsky ([SC č. 54](#), Inter oecumenici č. 59)
48. Když místní ordináři zavedou národní jazyk do mše svaté, ať uváží, není-li vhodné, aby byly v některých kostelích jedna nebo více mší svatých, zejména zpívaných, slouženo latinsky, a to hlavně ve velkých městech, kam často přicházejí věřící různých národností.
49. Co se týká užívání jazyka latinského nebo národního při posvátných obřadech v seminářích, ať se zachovávají předpisy posvátné kongregace pro semináře a university o liturgické výchově bohoslovců.
Členové společností, které zachovávají evangelní rady, ať v této věci zachovají směrnice apoštolského listu "Sacrificium laudis" ze dne 15. srpna 1966 a rovněž instrukci o jazyku v církevních hodinkách a v konventní mši svaté nebo ve mši komunity u řeholníků, vydanou touto posvátnou kongregací obřadů dne 23. listopadu 1965.
50. Při zpívaných latinských liturgických úkonech:
a) Římské liturgii je vlastní gregoriánský chorál, proto ať má hlavní místo, za předpokladu stejných podmínek ([SC 116](#)) Ať se vhodně užívá nápěvů obsažených v úředních "typických vydáních".
b) "Doporučuje se, aby bylo pořízeno vydání, obsahující jednodušší nápěvy pro menší kostely ([SC 117](#))
c) "Jiné hudební skladby jednohlasé nebo vícehlasé, vybrané ze zděděného pokladu nebo z nových děl, ať jsou v úctě, ať se podporují a ať se jich podle potřeby užívá" ([SC 116](#))
51. Kromě toho ať duchovní správci uváží, se zřetelem na místní poměry, na pastorační užitek věřících a na ducha každého jazyka, zda se skladby z pokladu posvátné hudby, které byly sepsány v dřívějších staletích pro texty latinské, hodí k užívání kromě latinských liturgických úkonů také pro obřady konané v jazyce národním. Nic nebrání tomu, aby se při jednom a téže úkonu liturgickém některé části zpívaly jiným jazykem.
52. Pro uchování pokladu církevní hudby a pro šíření nových forem církevního zpěvu "Ať se klade zvláštní důraz na hudební vzdělání i praxi v seminářích, v noviciátech a učilištích mužských a ženských řeholí i ve všech ostatních katolických ústavech a školách", především však na vysokých učilištích zvláště k tomu určených ([SC 115](#)). Především ať se rozšiřuje studium a užívání gregoriánského chorálu, protože je pro své zvláštní vlastnosti velmi důležitým základem církevní hudební kultury.

53. Nová díla církevní hudby ať se věrně přizpůsobí vyloženým zásadám a směrnicím. Proto "ať mají pečeť pravé církevní hudby a ať je mohou zpívat nejen velké pěvecké sbory, nýbrž ať se hodí i pro menší scholy a podporují činnou účast celé obce věřících" ([SC 121](#))

Co se pak týká zděděného pokladu, ať se vynesou na světlo nejprve skladby, které odpovídají požadavkům obnovené posvátné liturgie. Potom ať zvláštní odborníci v této věci pozorně uváží, zda mohou i jiné skladby vyhovět těmto požadavkům. Posléze ostatní, které se nemohou přizpůsobit povaze nebo přiměřenému pastoračnímu duchu liturgických úkonů, ať se vhodně ponechají pro pobožnosti, zejména pro bohoslužby slova ([čl 46.](#))

VII. O nápěvech pro texty v národním jazyce

54. Při pořizování lidových překladů oněch částí, které mají být podloženy nápěvy, hlavně však žaltáře, ať odborníci dbají, aby se překlad nejen shodoval s latinským textem, ale aby byl národní text také vhodně upraven pro zhudebnění. Při tom je třeba zachovat ducha a pravidla každého jazyka a mít na zřeteli povahu a zvláštnosti každého národa. Tuto tradici spolu se zákony církevní hudby ať pečlivě uváží hudební umělci, když skládají nové nápěvy.
- Proto ať se postará příslušná územní autorita, aby v komisi, které je svěřeno vypracování národních překladů, měli účast odborníci zmíněných oborů i jazyka latinského i národního a aby hned od počátku pracovali na díle spojenými silami.
55. Příslušná územní autorita musí rozhodnout, zda se může použít některých zhudebněných textů zděděných od minulých staletí, i když se neshodují ve všem se zákonitě schválenými překlady liturgických textů (Poznámka překladatele: Např. sloka "Svatý" v některých památných mešních písních. Bude-li taková sloka schválena příslušnou autoritou, bude její zpěv nahrazovat oficiální text.).
56. Mezi nápěvy, které mají být složeny pro lidové texty, mají zvláštní důležitost ty, které přísluší knězi a přísluhujícím, ať už je zpívají sami nebo společně s věřícími nebo s nimi vedou dialog. Při jejich skládání ať uváží hudební umělci, zda zděděné nápěvy latinské liturgie, kterých se pro tento účel užívá, by mohly být vodítkem pro nápěvy těchže textů v jazyce národním.
57. Nové melodie pro kněze a přísluhující musí schválit příslušná územní autorita. (Inter oecumenici č. 42).
58. Konference biskupů, kterých se to týká, ať se postarají, aby byl jednotný lidový překlad v témž jazyku, kterého se užívá v různých krajinách. Také je vhodné, aby pokud možno, byl jeden nebo více společných nápěvů pro části, které patří knězi a přísluhujícím, a pro odpovědi a aklamace lidu. Tak se má podporovat společná účast všech, kteří mluví týmž jazykem.
59. Hudební umělci ať přistoupí k nové práci s úmyslem pokračovat v tradici, která poskytla církvi opravdový poklad pro bohoslužbu. Ať studují díla minulosti a jejich druhy a vlastní ráz, ale ať pozorně dbají i nových zákonů a potřeb posvátné liturgie. Tak "jaksi organicky vyrostou z forem již existujících formy nové" ([SC 23](#)) a nová díla vytvoří novou součást hudebního pokladu církve, která nebude nedůstojná děl minulých.

60. Nové nápěvy pro zpěv textů v jazyce národním potřebují zajisté zkušenosti, aby dosáhly dostatečné zralosti a dokonalosti. Přesto je nutné vyhnout se tomu, aby se nic nedělo v kostele jen jako pokus, nic, co by znešvařovalo posvátnost místa a důstojnost liturgického úkonu a co by se přičilo zbožnosti věřících.
61. Zvláštní průpravu potřebují odborníci, aby upravili církevní hudbu v zemích, které mají svou vlastní hudební tradici, zejména v misijních územích ([SC 119](#)). Jde totiž o to, aby vhodně spojili smysl bohoslužeb s vlastním duchem, s tradicemi a příznačnými svéráznostmi oněch národů. Ti, kdo se věnují této práci, ať mají dostatečné znalosti jak liturgie a hudební tradice církve, tak i jazyka, lidového zpěvu a řečených příznačných svérázností onoho národa, pro jehož potřeby zastávají tento úkol.

VIII. Církevní hudba nástrojová

62. Hudební nástroje mohou být při posvátných obřadech velmi užitečné, ať už doprovázejí zpěv nebo ať se na ně hraje samostatně. "Příšťalové varhany ať jsou v latinské církvi ve velké úctě jako tradiční hudební nástroj. Jejich zvuk dovede dodat církevním obřadům obdivuhodný lesk a mocně povznést mysl k Bohu a k tomu, co je nadzemské.
Jiné nástroje lze připustit k bohoslužbě podle úsudků a souhlasu příslušné územní autority, pokud se jich dá vhodně užít k posvátné službě nebo se pro ni dají vhodně přizpůsobit, pokud jsou ve shodě s důstojností chrámu a skutečně napomáhají k duchovnímu povznesení věřících" ([SC 120](#)).
63. V připouštění a užívání hudebních nástrojů je nutno brát v úvahu ducha a tradici jednotlivých národů. Přece však to, co se podle obecného mínění a obecné praxe hodí jen pro hudbu světskou, ať je naprosto vyloučeno z každého liturgického úkonu i z pobožností (Sr. Posv. kongr. obřadů, instr. o církevní hudbě a o posvátné liturgii (3. září 1958), č. 170: AAS 50, (1958), 652.)
Všech hudebních nástrojů, které se připouštějí při bohoslužbě, ať se užívá tak, aby se shodovaly s požadavky posvátného úkonu a vyhovovaly kráse bohoslužby a povzbuzení věřících.
64. Hudební nástroje, které doprovázejí zpěv, mohou podpírat hlasy, činit účast snadnější a zdokonalovat a prohlubovat jednotu obce. Ale ať jejich zvuk nepřehluší hlasy, takže by byl text těžko srozumitelný. Když kněz nebo příslušující ve své funkci přednáší některou část nahlas, ať nástroje mlčí.
65. Při mších svatých, ať zpívaných nebo čtených, se může k doprovodu zpěvu pěveckého sboru i lidu použít varhan nebo jiného hudebního nástroje, zákonitě dovoleného. Samostatně se může hrát na nástroj na začátku, dřív než kněz přistoupí k oltáři, při obětování, při přijímání a na konci mše.
Stejně pravidlo může být uplatněno i na jiné posvátné úkony.
66. Samostatná hra na tyto nástroje není dovolena v době adventní, postní, ve svatém třídní a při hodinkách a mších za zemřelé.
67. Je nanejvýš záhodno, aby varhaníci a ostatní hudební umělci dovedli nejen náležitě hrát na nástroj sobě svěřený, ale sluší se, aby poznali a pronikli vlastního ducha posvátné liturgie. Takto, i když budou při své funkci jen improvizovat, zvýší krásu posvátného obřadu podle skutečné povahy jeho částí a budou podporovat účast věřících (čl. [24 - 25](#).)

Komise, které mají řídit pěstování církevní hudby

68. Diecézní komise pro církevní hudbu poskytují závažnou pomoc při pěstování církevní hudby ve spojení s liturgickou pastoračí v diecézi.
Proto, nakolik je to prospěšné, ať jsou v každé diecézi a ať pracují ruku v ruce s liturgickou komisí.
Velmi často bude dokonce vhodné, aby komise splynuly v jedinou, která by se skládala z osob zběhlých v obou oborech. Tak se snadněji dosáhne účelu.
Ale velice se doporučuje, aby tam, kde se to bude zdát užitečnější, vytvořilo více diecézních komisí jedinou, která by vypracovala pro jednu a tutéž krajinu stejný postup a plodněji sjednotila síly.
69. Komise pro posvátnou liturgii u biskupské konference, jejíž zřízení se doporučuje podle potřeby ([SC 44](#)), ať pečuje i o církevní hudbu. Proto ať se skládá i z osob v církevní hudbě zkušených. Je prospěšné, aby se tato komise radila nejen s komisemi diecézními, ale i s jinými spolky, které se v tomtéž kraji starají o hudbu. To platí i o ústavu pro pastorační liturgii, o kterém je řeč v témže 44. článku konstituce.

Tuto instrukci při audienci kardinála A. M. Larraona, prefekta této posvátné kongregace, schválil papež Pavel VI. dne 9. února 1967, svou autoritou potvrdil a poručil uveřejnit. Současně stanovil, aby vešla v platnost dne 14. května 1967 o hodinu Božím svatodušním.

Všechno opačné se tímto ruší. V Římě dne 5. března 1967 o neděli "Laetare" - 4. postní.

Kard. Jakub Lercaro,

předseda rady pro provedení konstituce "O posvátné liturgii",

Kard. Arcadius M. Larraona,

prefekt posv. kongr. obřadů,

+ Ferdinand Antonelli,

tajemník posv. kongr. obřadů.